

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:117

av **Björn Rubenson (KD)**

Sekretesslagen och lindriga brott i LSS- bostäder

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sekretesslagen bör ses över så att tydliga regler kring anmälningsplikt och rättsstöd finns vid alla misstankar om brott i LSS-verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Personer med funktionsnedsättningar har i alla tider utgjort riskgrupper för att drabbas av olika typer av brott, framförallt sexuella övergrepp är både dokumenterade men till största delen odokumenterade genom historien. Våld och sexualbrott är idag för målgruppen i hög utsträckning ”osynliga” för såväl forskare och praktiker. Att brotten är osynliga definieras som att personer med funktionsnedsättning diskrimineras genom att få sämre tillgång till rättssystemet i samband med brott. För att personal inom en gruppboende ska kunna framföra information till rättsväsendet om att en vuxen person i boendet har drabbats av brott krävs samtycke av den boende. Detta är ytterligare en orsak till att brott för målgruppen förblir osynliga. Gode män har ingen skyldighet inom ramen för sitt uppdrag att anmäla brott och måste också inhämta samtycke från huvudmannen innan så sker. Detta är ett problem när det berör ett offer som till följd av sin intellektuella och kommunikativa funktionsnedsättning har svårt att på egen hand tillvarata sina rättigheter. Funktionsnedsättningen gör det svårt för målgruppen att bearbeta sina upplevelser. Det är lätt att utnyttja någon som inte förstår innebörden av vad som händer och som dessutom är beroende av sin omgivning. Trots att forskning statistiskt visar att många personer med funktionsnedsättning drabbas av brott anmäls knappt några övergrepp till IVO eller polisen. IVO registrerade under 2016 endast ett övergrepp inom hela riket inom LSS-verksamhet. Övergreppet ska ha begåtts av en medboende. Enligt IVO:s statistik har inga övergrepp skett från personalens sida gentemot person i LSS-verksamhet. Detta innebär att det sker en hel del brott som varken anmäls eller tillsyns. Lewin visade i sin forskning 2002 att majoriteten av

förövarna var personal. En tredjedel av de misstänkta förövarna utgjordes av personal, därefter är det närstående och andra personer med funktionsnedsättning. Slutsatsen blir att brott som inte ska polisanmälas inom LSS-verksamheter i enlighet med 23 § samt 26 kap. 1 § 4 sekretesslagen, det vill säga brott i LSS-verksamheten som ger under 12 månaders fängelse, endast i undantagsfall anmäls till IVO som missförhållanden. Fysiska, psykiska och sexuella övergrepp ska enligt IVO anmälas som missförhållanden. Personer med utvecklingsstörning i LSS-verksamheter befinner sig i ett klart rättsosäkert läge jämfört med befolkningen i övrigt. Attityderna kring att man inte behöver anmäla brott har lett till slapphet och respektlöshet för personer boende i LSS-bostäder. Anhöriga anmäler dessutom i regel inte brott eftersom de är rädda för att personen skall bli ännu sämre behandlad i boendet både av personal och av gärningspersonen.

Den enskilde i en LSS-verksamhet måste få hjälp med att anmäla alla brott den blir utsatt för då denne inte förmår att göra detta själv eller ens förstår att den har blivit utsatt för brott. 23 § sekretesslagen står vidare i strid med artikel 12 och 13 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som reglerar likhet inför lagen och rätten att inte utsättas för utnyttjande, våld och övergrepp. Begäran är därför att 23 § sekretesslagen ses över så att tydliga regler kring anmälningsplikt och rättsstöd vid alla misstankar om brott i LSS-verksamheter finns. Därmed kommer regleringar att tas på allvar och konkret följas upp av verksamhetschefer och personal. Kompetensen i LSS-verksamheter är på många håll bristfällig avseende grundläggande omvårdnad och tillsyn, vilket är väl känt av regeringen. Dessutom är resursbristerna på många håll låga och omsättningen av personal hög. Tydliga regleringar, krav och uppföljningar kommer att resultera i att personer med funktionsnedsättning kan leva på lika villkor som alla andra och slippa vara överrepresenterade när det gäller övergrepp, något som har varit ett faktum i alla tider. Ändringar i lagstiftningen är nödvändiga för att den ska vara i överensstämmelse med FN-konventionen.

Björn Rubenson (KD)